

Odlišnost údajů u nivelačních bodů důlních chodeb v Chabařovické části Severočeské hnědouhelné pánve

Der Unterschied der Angaben bei den Festpunkten der Abbaustrecken im Chabařovice-Teil des Nordböhmisches Braunkohlenbeckens

Das Ziel des Beitrags ist es, den Sinn der zweierlei Nummern bei den Festpunkten der Abbaustrecken klarzumachen, die auf den Grundgrubenkarten der Tiefgruben im Gebiet Ústí n/L angegeben sind.

Dissimilarity of data at levelling points of mine drift-ways in the Chabařovická part of the North-Bohemian Brown Coal Basin

The article is targeted to the explanation of double numbers at levelling points of mine drift-ways, on basic mine maps of deep mines in the Ústí area.

Несходство данных у нивелирных пунктов выемочных штреков в Хабаржовицкой зоне Северочешского бурогоугольного бассейна

Цель статьи заключается в интерпретации смысла двояких цифр у нивелирных пунктов штреков, встречающихся на основных шахтных картах подземных горных выработок в районе Усти-на-Лабе.

Odlišnost údajů u nivelačních bodů důlních chodeb v Chabařovické části Severočeské hnědouhelné pánve

Cílem článku je vyložit smysl dvojích čísel u nivelačních bodů důlních chodeb na základních důlních mapách hlubinných dolů v ústecké oblasti.

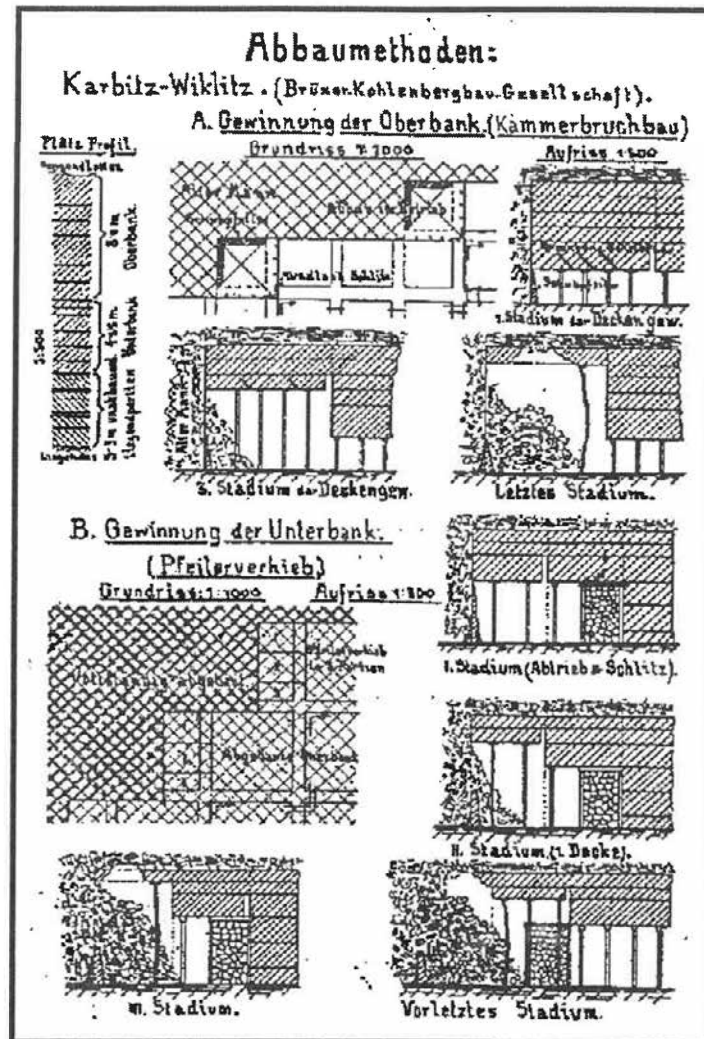
1. Úvod

Základní důlní mapy bývalých hlubinných dolů Milada, Elizabeth, Marie-Antonie, Bohemia atd. v chabařovické oblasti mají jednu charakteristickou odlišnost od map z ostatních částí revíru. U nivelačních bodů, které dokumentují nadmořskou výšku počvy vyražené důlní chodby, kromě příslušné kóty je připsáno další malé číslo, které má výhradně plusovou hodnotu (+). Další zvláštností je, že konstrukce vrstevnic hnědouhelné sloje se nachází ve většině případů nad počvou chodeb, které jsou prokazatelně v uhelné sloji.

2. Rozbor historických materiálů

Vysvětlení vedení takto odlišné důlně mapové dokumentace vyplývá čistě z praktických důvodů, které poskytla vrstevnatost uhelné sedimentace a výraznost některých proplátek.

Základ pro vysvětlení je popsán ve známé publikaci „Führer durch das Nordwestböhmisches Braunkohlenrevier“ (1907), kde je prezentováno tzv. chabařovické komorování (obr. 1) včetně charakteristického popisu profilu uhelné sloje (tab. 1). Z uvedené publikace vyplývá, že uhelná sloj je rozdělena na svrchní sloj o mocnosti 8,0 m (Oberbank) a spodní sloj o mocnosti 4,55 m (Unterbank).

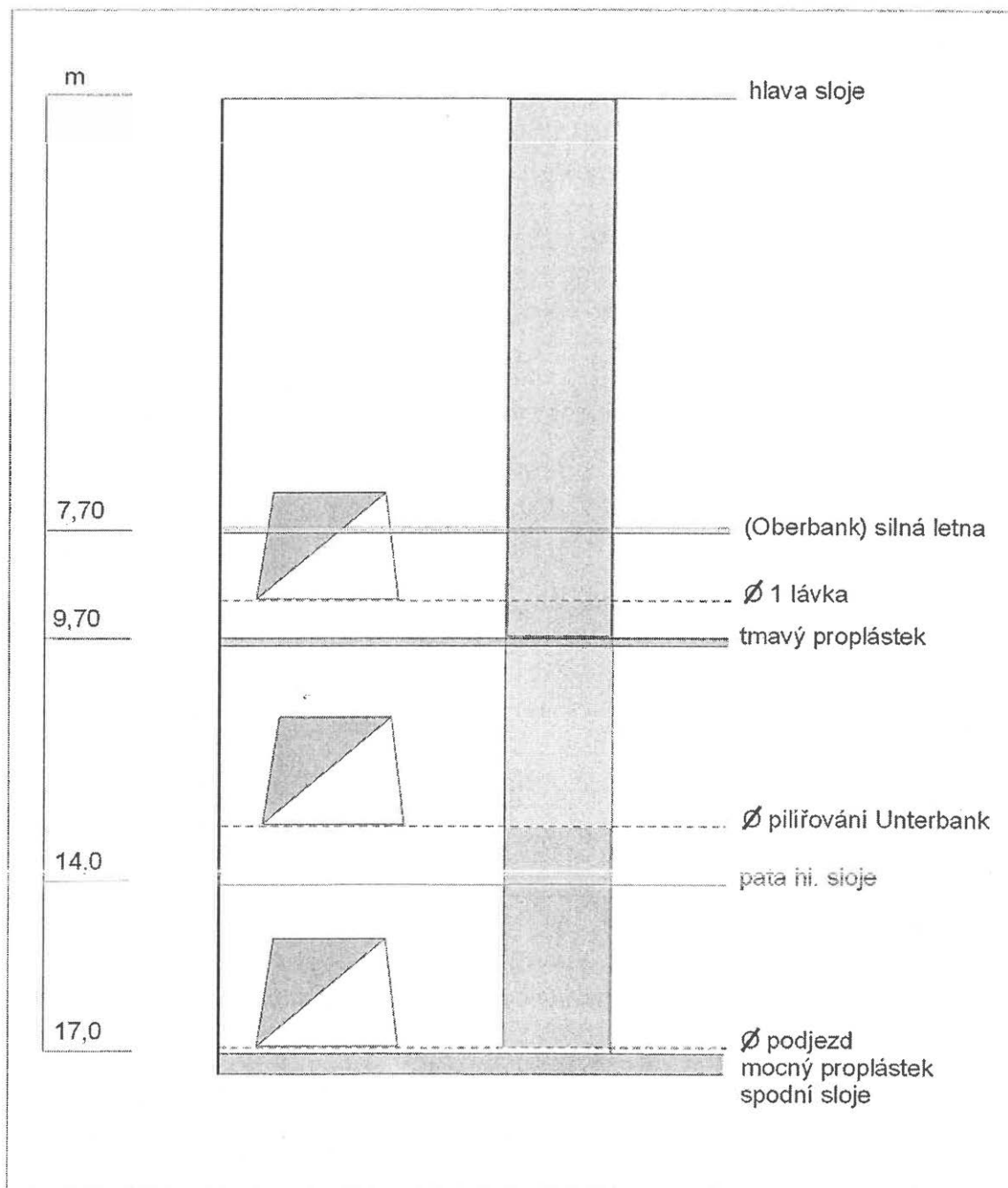

Obr. 1

Svrchní sloj byla dobývána tzv. chabařovickým komorováním, což bylo v podstatě zásekové komorování s podpůrnou výztuží v mocnosti dobývané lávky 8 m. Spodní sloj byla pak dobývána pilířováním při mocnosti dobývané lávky 4,5 m. Pro dodržení této technologie dobývání bylo základní podmínkou dodržení mocnosti jednotlivých lávek.

V historii hornictví rozrážky byla sledována vždy žíla nebo proplástek a tato zkušenost byla přenesena i do uhelného hornictví. V podmínkách chabařovické uhlé sedimentace plnila tuto funkci tzv. „silná letna“, která se nachází cca 8 m pod hlavou sloje a je dominantním proplástkem v uhelném souvrství. Proto po něm byla prováděna základní rozrážka v celé oblasti (obr. 2).

Profil uhelné sloje Chabařovic měřený
dne 31. 10. 1991 v piliři Vyklic
1 : 100

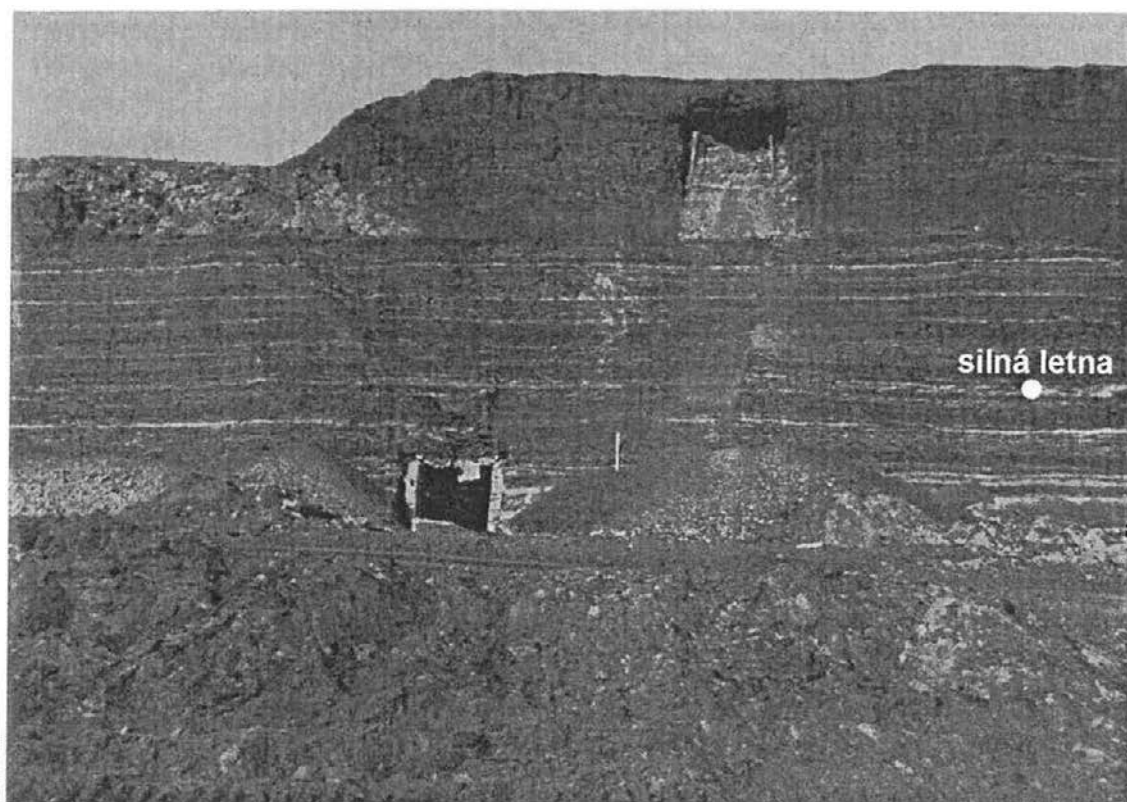
Obr. 2 Profil uhelné sloje

3. Ověření předneseného rozboru v uhelném pilíři lomu Chabařovice

V době dotazu na vysvětlení významu „malých čísel“ byly již všechny hlubinné doly uzavřeny a jejich těžební pole dobýval lom Chabařovice. V jeho porubní frontě se nacházel pilíř dráhy s množstvím chodbic a chodeb, které směřovaly i do pilíře bývalé obce Vyklice. V rámci akce odezdivání důlních chodeb v předpolí uhelného lomu, prováděné Revírní báňskou záchrannou stanicí, se využila průzkumná akce, jejíž vedlejším cílem bylo na dostupných chodbách, kde byla provedena nivelace, zjistit k čemu mají vztah malá čísla.

Provedený průzkum přinesl jednoznačné vysvětlení. Prakticky v boku většiny důlních chodeb byl výrazný světlý proplástek. Jeho výška přesně odpovídala údajům, daným malým číslem. Pokud se proplástek dostal pod počvu důlní chodby nebo nad strop, pak tento údaj není zaznamenán. Přeměřením proplástků v uhelné stěně a porovnáním se známým psaným i kresleným profilem v knize „Führer“ (1907) se zjistilo, že se jedná o tzv. silnou letnu (Staerker Leten) nacházející se cca 8,0 m pod hlavou uhelné sloje. Pro její nezaměnitelnou stálou polohu a viditelnost se stala vůdčím proplátkem pro rozrážku a dobývání ve svrchní části uhelné sloje (obr. 3).

Pokud pak v základní důlní mapě byly zkonstruovány vrstevnice uhelné sloje, vztahovaly se na „silnou letnu“. Pata uhelné sloje byla pak z hlediska hlubinného dobývání na patě spodní sloje, tedy o 4,5 m níže (obr. 4).

Obr. 3

4. Závěr

Tohoto poznání bylo využito při rozboru hlubinné činnosti pro výpočet zásob lomu Chabařovice II v oblasti hlubinného dolu Bohemia, kde se nezachovala úplná základní důlní mapová dokumentace. Vycházelo se z těchto faktů:

- uhelná sloj má v ústecké oblasti prakticky neměnnou mocnost 12,5 m a vrstevnatost danou proplástkou
- do zavedení strojního dobývání (žlaby) na všech provozovaných hlubinných dolech bylo používáno tzv. chabařovické komorování, jehož základ tvořila rozrážka po silné letně (modrá čísla). Svrchní lávka byla dobývána zásekovým komorováním při použití podpůrných stojek, spodní lávka pak pilířováním,
- na základě prakticky neměnných parametrů lze zpětně provést rekonstrukci uhelné sloje bez nároku na další ložiskový průzkum a provést přesný výpočet uhelných zásob.

Příspěvek je určen zájemcům na rozšíření znalostí o chabařovickém uhelné ložisku, kteří se v budoucnu budou problematikou budou zabývat.

Tab. 1 Profil vrchní lávky na Miladě I – od počvy až k hlavě sloje

1. osmnácticoulová vrstva	0,5 m uhlí
2. osmnácticoulová vrstva	0,5 m uhlí
3. letnová vrstva	0,2 m uhlí
silná letna	0,1 m letna
4. třiceticoulová vrstva	0,8 m uhlí
5. sedmicoulová vrstva	0,3 m uhlí
6. silná vrstva	2,0 m uhlí
7. slabá vrstva	1,0 m uhlí
8. kamenná vrstva	0,2 m uhlí až břidlice
9. hladká vrstva	0,8 m uhlí
9. hladká vrstva	0,8 m uhlí
10. poslední vrstva	2,0 m uhlí
mocnost uhlí	9,1 m

Obr. 4
Základní důlní mapa dolu Milada II
nivelace a vrstevnice
1 : 1000

